

Uitval voorkomen: hygiëne blijft belangrijk

Wilma Wolters

De uitval van melkgeiten in de lammerperiode ligt op 3,58 procent, die van lammeren op 4,27 procent. Dat stelde Armanda Boersma, geitenspecialist bij ForFarmers, vast na onderzoek op vijftien melkgeitenbedrijven verspreid door Nederland (verschillende voerleveranciers). Zij geeft adviezen en stelde een kalender op die hulp kan bieden in deze 'gevoelige' periode.

Armanda Boersma vertelde tijdens de geitenstudiedag van ForFarmers op 10 september over het onderzoek op bedrijven met 340 tot 1.500 melkgeiten. Zij heeft bij vijftien bedrijven de uitval gemonitord gedurende zes weken vanaf de start van de aflamperiode. Bij uitval onder de melkgeiten speelden clostridium (in 12,4 procent van de gevallen en kwam voor op

30 procent van de bedrijven), baarmoederontsteking (10,4 procent van de gevallen en op meer dan 70 procent van de bedrijven), slepende melkziekte (9,9 en ruim 50 procent), blauw uier (9,9 en 60 procent) en zwaar aflammeren (5,9 procent en op ruim 70 procent van de bedrijven) een belangrijke rol. Lammeren vielen vooral uit doordat zij niet wilden drinken (31,8 van de gevallen, kwam voor op ruim 70 procent van de bedrijven), diarree hadden (21,6 en ruim 50 procent), of door longontsteking (7,6 en bijna 50 procent). Boersma stelde vast dat het merendeel van de uitval op de deelnemende bedrijven, zowel bij melkgeiten als lammeren, was gerelateerd aan hygiëne, management, voeding of huisvesting. Voor alle onderwerpen noemde Boersma een aantal aandachtspunten.

Hygiëne

Bij de uitval onder melkgeiten was zo'n 45 procent en bij de lammeren 18 procent van de gevallen terug te voeren op slechte hygiëne. Zo kon 300 kg stro per jaar per geit ten opzichte van 200 kg stro per jaar per geit de uitval onder geiten doen dalen van 3,38 naar 1,91 procent. Bij lammeren daalde de uitval bij een dergelijk strogebruik van 4,76 naar 3,71 procent. Ook vaker instrooien had een zelfde effect.

• **Aandachtspunten melkgeiten**
Strooihoeveelheid en -frequentie, extra aandacht hokhygiëne tijdens aflamperiode, nageboortes opruimen, hygiënisch werken rondom aflammeren.

Foto: Jan de With

KALENDER – Hulp rondom aflammermanagement

Maand	Actie
vóór september	<ul style="list-style-type: none"> Denk na over het dekmanagement: <ul style="list-style-type: none"> – Hoeveel lammeren heeft u nodig voor vervanging? – Houdt u lammeren voor de verkoop? – Kies de bokken.
september	<ul style="list-style-type: none"> Doe de bokken bij de melkgeiten. Stel (eventueel) een lichtstrategie in. Heeft u ruimte genoeg voor de opfok? Heeft u arbeid genoeg voor de opfok?
oktober	<ul style="list-style-type: none"> Haal de bokken weg bij de melkgeiten. Maak de lammerenhokken schoon, ontsmet ze eventueel.
november	<ul style="list-style-type: none"> Heeft u genoeg (bekwame) arbeid voor de opfok? (stagiairs, personeel, vrijwilligers?) Stel samen met uw dierenarts een plan van aanpak op voor de lammertijd. Bespreek ook eventuele entingen.
december	<ul style="list-style-type: none"> Heeft u genoeg flesjes, spenen en andere benodigdheden? Reinig de drinkautomaat, kijk hem na, test en kalibreer. Maak een afspraak met uw opfokspecialist (bijvoorbeeld bij ForFarmers).
januari	<ul style="list-style-type: none"> Wijzig het rantsoen van de melkgeiten in samenspraak met uw voorlichter. Bereid u voor op de aflamperiode. Bespreek de lammerperiode met uw voorlichter. Bestel melkpoeder en lammerenbrok minimaal een week voor het aflammeren.
februari	<ul style="list-style-type: none"> Aflammeren.

• **Aandachtspunten lammeren**
Strooihoeveelheid en -frequentie, zorg voor droge hokken en een goed klimaat, ontsmet de naveltjes, zorg voor een minimale verplaatsing van de lammeren, zorg voor een behandelprotocol.

Management

Hoe meer tijd aan lammeren wordt besteed, hoe lager de uitval. En de bedrijven met meer dan zeshonderd melkgeiten besteedden over het algemeen meer tijd aan de lammeren: 2,03 minuten per lam per dag ten opzichte van 1,70 minuten per lam per dag bij bedrijven met minder dan zeshonderd melkgeiten. Blijkbaar hebben grotere bedrijven over het algemeen de arbeidsfilm beter ingevuld gedurende deze drukke periode. Daarnaast blijkt dat meer dan 75 procent van de lammeren die zijn uitgevallen, jonger is dan één week.

• **Aandachtspunten lammeren**
Zorg voor korte looplijnen bij de lamme-

ren, zet de dieren op werkhogte voor het arbeidsgemak, zorg voor een goede voorbereiding, zorg voor voldoende arbeid, zodat er voldoende tijd aan een lam besteed kan worden.

Voeding

Slepende melkziekte kwam zoals gezegd bij 9,9 procent van de uitgevallen melkgeiten voor en op 53 procent van de deelnemende bedrijven. Melkziekte was bij 4,5 procent van de uitgevallen melkgeiten de oorzaak en kwam op 33 procent van de bedrijven voor. Vervetting zorgde in 3,5 procent van de gevallen voor de uitval en kwam op 13 procent van de bedrijven voor. Deze ziektes zijn aan voeding gerelateerd.

• **Aandachtspunten**
Houd de energie- en calciumvoorziening van de dieren in de gaten, heb aandacht voor de rantsoenomslag.

Huisvesting

Een van de uitvalsredenen die met huisvesting te maken heeft, is longontsteking. Longontsteking kwam bij 7,6 procent van de uitgevallen lammeren voor.

• **Aandachtspunten**
Vermijd tocht, houd de temperatuur en de luchtvochtigheid in de gaten.

Kalender

Boersma heeft een heldere jaarkalender opgesteld die bij elke geitenhouder als leidraad kan dienen voor een optimale voorbereiding op de aflammerperiode en een goede arbeidsorganisatie op het bedrijf. Deze kalender is verkrijgbaar bij ForFarmers.